

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai, tudományos tartalmu lap és a „Jogász-egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szentmiklós-utca, Teleki-könyvtár-épület, hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr.; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 11. sz.).

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész íven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Előfizetési fölhívás

„SZÉKELY HIRLAP”

politikai, tudományos

és szépirodalmi lapra

JOGÁSZEGYLET KÖZLÖNYE.

Most, midőn az európai átalakító viszonyok szintje, mint belső átalakulási fejlődésünk következményei, minden honpolgárt a közhaza fontos tényezőjévé hívnak fel, s midőn másrésről speciális érdekek és mozzanatok, minő a városunkat érintő vasut, a királyság keleti része igazságszolgáltatásának itteni központosulása, s városunkban a lényeges horderejű jogászegylet megalakulása, élénkebb szellemi mozgást és érintkezést tesznek szükségessé; idejét eljőve látjuk: lapunkat egy alakítani át, hogy nem csak a város és vidék érdekeinek, de a jogászegylet követelményeinek is megfelelhessen, mely e lapot közegül választván, úgy szellemi, mint anyagi befolyása alá vette.

Lapunk, mint egy tudományegyletnek is közege, mely körül a bírói és ügyvédi erők csoportosulnak, nem foglalhat el más politikai álláspontot, mint az alkotmányosság és törvényesség álláspontját, melyen függetlenségét, alólról mint felülről megőrizve, óvakodni fog a tusakodó pártok küzdterére állani, hanem mint a törvény és igazságszolgáltatás ügyének is egyik közege, a fenálló közjog és magán törvények kerete közt fogja keresni az igazságot, kerülve a személyeskedést, s nem kisebbitve vagy magasztalva senkit is pártálláspontja miatt.

Ehez képest, a polgári s egyéni becsületet megtámadó viták nyílt terülről is ki lesznek zárva.

A fenjelzett irányban átalakított lapunk szerkesztősége, megfelelő erőkkel rendeztetett be, s a mellett, hogy tartalmát rendesen díjazott vezér cikkek élénkítik, e lapban fognak megjeleni: a jogászegylet által díjazás mellet elfogadandó jogtudományi munkák, melyek e lap komolyabb szellemi értékét magukra is biztosítják. E lap lesz közege e mellett említett egylet hivatalos közleményeinek, valamint itt fognak előre hirdettetni a helyi első bíróságok, és a m.-vásárhelyi kir. ítélő tábla nyilvános ülésein előadandó perek.

A nélkül, hogy reclame-okhoz folyamodnánk, úgy hisszük, hogy ezen lap szellemi értékére kellő tényezők folynak be, s ha az olvasó közönség méltányos részvétele csatlakozik e közérdekű kezdeményezéshez e városunk és vidékünk nézve is felette fontos hirlap jövője biztosítva van.

Lapunk hetenként kétszer egész nagy íven fog megjelenni. Előfizetési ára: évnegyedre 2 frt, félévre 4 frt.

Az előfizetési pénzek lapunk kiadóhivatalába, Wittich József könyvkereskedésébe küldendők, hol a pontos kiszolgáltatásról gondoskodva van.

Azon t. gyűjtők, kik tíz előfizetőt gyűjtenek, egy tisztelet példányról rendelkezhetnek.

Wittich J. könyvkereskedése,
kiadó.

Horváth Gáspár,
f. szerkesztő.

Maros-Vásárhely, jan. 9.

(Sz.) Mig országgyűlésünk tagjai kedveseik körében ünnepi pauzát tartanak; mig a földosz-

togató Vilmos király bodor füstöket eregetve várja, hogy a megközelíthetetlen Páris kiéhezve lábai elébe hulljon: nem lesz érdektelen rövid szemlét tartanunk a közelebb történt kisebb, nagyobb események fölött.

Ezek között az első helyet gróf Beustnak egy körsüggönye foglalja el, melyet Bismarck úgy nevezett közeledési jegyzékére kiadni időszerűnek látott. A milyen a jó nap, olyan a fogadj isten. Az észak-német kancellár általában jóakaró hangjára előzekenyen és udvariánosan felel: de valamint amaz általánosságban mozog; úgy ez sem mond semmi olyat, mely alapjául szolgálhatna valamely netaláni egyezkedésnek, vagy épen szövetségnek. Ugyilátszik, tudja Beust is, hogy Bismarck közeledését azon nem remélt fordulat magyarázza meg, melyet utóbbi időkben az események a harczterén vettek, s épen ezért kötve hisz a komának.

Bármí indította is a Németország sorsát ez idő szerint feltétlenül intéző mindenható minisztert arra, hogy ne röstelje szóba állani velünk, ha egyéb nem is nekünk, de időnyereség mindenestre. Csak néhány hónappal ezelőtt a berlini hivatalos sajtó azt akarta elhíttetni a világgal, hogy Porosz-Németországnak semmiféle szövetségre sincsen szüksége; s hogy az osztrák-magyar birodalom további fenállhatása attól függ, hogy rászánhatja-e magát a német politika szolgálatára keleten. Így tehát nemcsak, hogy barátságunkra nem volt szükség az első szerencsés csaták után, de létezésünk is csak azon feltétel alatt helyeztetett kilátásba, ha jól viseljük magunkat, azaz, ha az új császárságnak engedelmessé szolgálai leszünk.

Es most, mily fordulat isten jóvoltából! Bismarcknak szüksége van reánk. Valjon mi lettünk-e mások 3 hónap lefolyása alatt, vagy az ő vérmes reményei akadtak zátonyra a francia lelkesítés és kitartásban? Semmi kétség, hogy ez utolsó az eset; azonban nagyon gyermekes eljárás lenne tőlünk, ha duzzogva visszautasítanók a nyújtott kezét; nagyon elhibázott politikát követnénk, ha nem állanánk szóba a közeledni látszóval. Fogadjuk el, mit a véletlen szeszélye, vagy a körülmények ellenállhatlan nyomása, kilátásba helyez; de ha a szerencse szárnyra kelve elrepül, a tétlen aggodalom helyett találjuk fel vigasztunkat, saját erőnkben. Mindezeket, ugyilátszik, Beust is számbavette, s épen azért meglepődéssel adhatjuk helyeslésünket e tekintetben tett eddigi lépéseire.

Egy másik nevezetes mozzanat, mit észrevétel nélkül azért sem hagyhatunk, mert elvi jelentőségén kívül, végzetessé válhatik nem csak reánk szomszédokra, de az egész Európa ábrázatjára nézve is. Azon diadalt értjük itt, melyet az orosz kormány egyetlen kardesapás, egyetlen csepp vér nélkül volt képes kivívni. Elérte ugyan is, hogy: a tenger kincs- és vér árán kicsikart béke leglényegesebb pontja nem létezőnek ösmertetett el, a mennyiben az a londoni konferencia tárgyalul jelöltetett ki. Atmenti korunk abnormitásai között nem egyszer találkozunk hasonló jelenségekkel. De azért, mert gyakori, nem kételkedünk kimondani, hogy helytelen, s aggódva kérjük: mire fogna vezetni, ha azon elv, mely a nemzetközi viszonyokban, most itt, majd amott jön alkalmazásba, s mely abban áll: hogy a hátrányosnak látszó szerződések, mindannyiszor felbonthatók; a társadalomban, a magánjogi viszonyokra nézve is érvényre emelkednek. Pedig nincs kétség benne, hogy ha amott czélszerű, itt sem lehet másképp, mert a mint nincsen két külön erőlköcs vagy számtan az államok és egyesek részére úgy két külön logika sincsen. A jogelv: „quod uni aequum, alteri rectum” itt sem szenved kivételt.

A dolog ez: az ero több hajót akar tartani a Fekete tengeren, mint a mennyire a szerződések följogosítják. A szerződő felek a helyett, hogy nyomatekosen utasították volna vissza a szerződés korlátai közé, megengedték, hogy a londoni konferencián tegyék vitatás tárgyává azon kérdést: — mert végelemzésében oda megy ki — hogy egyik vagy másik állam köteles-e megtartani a szerződéseket? A szerződő felek között Anglia, melyet, mint a tenger urát a kezdeményezés illetett volna meg, régi jelszava „kelet ép-ségé”-vel felhagyva, csak amugy félvállról vette a dolgot eddig; Franciaország megköszönheti, ha tud magán segíteni; Poroszország, ha nem is szívesen, de majd csak belenyugszik kenyeres bajtársa törekvéseibe; így aztán maradunk mi Ausztria-Magyarország és a Török birodalom, mint a kiket legközelebből érdekel az ügy, s a közel jövő megmutarja: ha sikerül-e e kettőnek, többséget szerezve, a konferencián a szerződés megtartására szorítani az erőszakoskodót; vagy pedig szabad kezét adnak a Fekete tengeren, hogy régi ábrándja Nagy Péter végrendeletének való-sításához foghasson. Reméljük a jobbat, de le-gyünk készen a rosszabbra is.

Tanulmányok törvénykezési rendszerünk mezején.

III. Illetékesség a sommás eljárásra ügyekben és magára az eljárásra nézve.

Perrendtartásunk a sommás eljárásra nézve két megszorítást állít fel; egyik az ügyekre, másik a bíróságra vonatkozik.

A 93. § együttesen felsorolja mind azon ügyeket, melyek sommás eljárás szerint tárgyalhatók. A felsorol-takon kívül más ügy sommás eljárás szerint nem tárgyalható. Nevezetes kérdés azonban, hogy az említett §-ban együttesen felsorolt ügyek valyon csak kizárólagosan sommás eljárás szerint tárgyalhatók-e? A prt. 92 §. alapján kénytelen vagyok tagadólág felelni a kérdésre. Ezen §. azt mondja ki, hogy olyan kereset, melyben sommás per bírása előtt pedis sommás eljárás folyamatba tétele czéloztatik, hivatalból visszaútasítandó — miből világosan arra lehet következtetést vonni, hogy sommás eljárásra útasított ügyekben is lehet rendes eljárás szerint tárgyalást eszközölni, csak hogy nem a sommás per bírásának. — Ha a törvény a sommás eljárásra útasított ügyekben, a rendes eljárás bévezethetőségét merőben kizárta volna, akkor a 92. §-nak második bekezdésére éppen semmi szükség nem volna; ugyan is annak első tételében ki lé-vén mondva, hogy az egyes bírák a sommás, a törvényszé-kek a rendes eljárás szerint határoznak, már ebből kö-vetkezik, hogy azon ügyeket, melyek kizárólag csak som-más eljárás szerint tárgyalhatók a rendes per bírásának el kell hivatalból hatóságának illetékeltensége miatt úta-sítani és nem azért, vagy nem is csak akkor ha sommás eljárás folyamatba tétele czéloztatik, hanem akkor is ha a felek rendes eljárás bévezetését kérték. A törvény em-lített passzusában feltételezte tehát, hogy a sommás el-járássra útasított ügyekben is vezettethetik bé rendes eljárás s ezen esetben a rendes per bírása nem útasíthatja azt vissza. Átalán úgy látszik, hogy a törvény csak is az el-járással szemben kívánta kizárólag egyik vagy másik bírósághoz útasítani, a nélkül, hogy a sommás uton tárgyal-hatásra kijelölt ügyekben a rendes eljárást mereven ki-zárta volna. S ez természetesnek is tűnik fel, mert a rendes eljárással szemben a sommás eljárás magában is csak kivételesnek tekinthető s a perlekedő feleknek meg-engedhető, hogy a törvény által határozottan kijelölt egy-szerűbb és természetöknél fogva sürgősebb ügyekben, mennyiben érdekükben áll azoknak gyorsabb és egysze-rűbb s így kevesebb költséggel is járó ellátása, azt ezen úton eszközölhessék, de nem zárhatja el a törvény attól hogy ők, ha e kedvezménnyel élni nem akarnak, ügyök-nék rendes eljárás szerinti ellátását ne követelhessék. Önként felmerül már ezekből azon további kérdés, hogy minő viszony létezik tehát a sommás eljárásra kijelölt ügyekre nézve a törvényfelek és egyesbíróságok között. E

viszony nézetem szerint a 92. §. alapján következőleg felállítható:

A törvényszék a sommás eljárásra a törvényben kijelölt ügyeket csak akkor útasíthatja vissza, ha azokban a felek vagy illetőleg a keresetet benyújtó fél által sommás utóni tárgyalás elrendelése kéretett, ellenesetben a rendes eljárás követelményei szerint beadott keresetre, azt bevezetni köteles. Ennek bevezetése folytán két eset állhat elő: vagy megnyugszik az alperes is a rendes eljárás bevezetésén — vagy nem. Első esetben az ügyre nézve folyamatba tett rendes eljárás tovább folytatandó s a törvényszék, sommás uton tárgyalható ügyben ugyan de rendes eljárás szerint határoz. Utóbbi esetben, ha az alperes a rendes utóni tárgyalásnak ellenmond, a törvényszéknek kötelessége leendő, a keresetet már nem hivatalból ugyan, de az alperes ellentmondása folytán elutasítani, mert mintán a törvény határozottan kijelölte azon ügyeket, melyek sommás uton tárgyalhatók, egyik félnek egyoldalú eltérése nem foszthatja meg a másikat a törvény által mindkét félre egyaránt kiterjesztésitől. Felmerül itt azonban még azon kérdés, hogy az ellenfél, illetőleg alperes beléegyezésének milyennek kell lenni, jelesen halgatóságos balényugvára alapíthat-e a bíró pl. ha a felperes sommás ügynek rendes eljárás szerinti tárgyalását kérte s az alperes nem jelenik meg, hozhat-e a törvényszék ellene makacssági ítéletet? — Én azt hiszem, hogy nem, — mert a ptrt. 144. §. hasonlatára, ha az eljárás rendes szabályaitól eltérése a feleknek kifejezett kölcsönös beléegyezése kívántatik meg, sokkal inkább követelendő az az eljárás megváltoztatásánál — következőleg az ellenfélnek vagy kifejezett, vagy legalább tetleges beléegyezése kívántatik pl. ha a perfelvételre kitűzött határonapra megjelent s az eljárást nem kifogásolva a keresetet elfogadta ellenesetben a törvényszék makacssági ítéletet nem hozhatván, a keresetet az ellenfél beléegyezése hiánya miatt kénytelen elutasítani, különben a nem a törvénykezési rendtartás szerint a felek kölcsönös beléegyezése nélkül indított bírói eljárással a 297. §. 1. pontja szerint semmiséget követné el.

Másképp áll az egyesbíró, elébe akár sommás eljárásra tartozó ügy rendes eljárás bevezetésének kérésével, akár pedig a ptrt. 93. §-ában felsoroltakon kívül más ügy vezetettik. Mind két esetben hivatalból vissza kell nézetem szerint útasítnia: első esetben a ptrt. 92. §. alapján azért, mert rendes eljárás szerinti határozathozatalra jogosítva nincsen, — második esetben a ptrt. 17. §-sa alapján, mert hatásköre kizárólag csak a 93. §-ban elősorolt ügyekre terjed ki.

Mennyire fognak e nézeteink a gyakorlat által érvényesítettetni, vagy támogatni, nem tudhatjuk. Mi a perrendtartás az ezen kérdésekre vonatkozó §§-nak összevetéséből elvonható logikát követjük. Részemről a 92-ik §-nak más módon helyes értelmezést adni nem tudok. Ezekhez képest észlelődsünk eredménye a következőkben összevonható.

Az egyesbíróság hatáskörébe kizárólag csak a ptrt. 93. §-ban elősorolt sommás ügyek tartoznak.

A rendes törvényszékek a feleknek kölcsönös egyezése folytán határozhatnak a 93. §-ban elősorolt ügyekben is, de soha sem sommás, hanem csak is rendes eljárás folytán.

Egyes bíróságnál egyedül sommás tárgyalás lehet, minden más szabálytalan.

(Folytatása követ.)

Gyarmaty Samu.
k. t. bíró.

A Getse „emberszereteti intézet” jegyzőjének jelentése.

III.

Itt látom helyét azon aggodalom megszüntetésének, mintha a tőke, némely vesztéséig s a kamatok pontatlan fizetése miatt az 1921-ik évig sem emelkedhetné a kijelölt összegig; mert a jelenlegi tőke — kerek számmal 70 ezer frtra véve — e kamatok tőkésítésével 6%-al 30 év, a tanoda illetőségét leszámítva pedig 5%-kal 36 év múlva már a kívánt összegre emelkedhetik. — Oka pedig, hogy az alap, minden előre nem látott kiadások, és vesztések mellett, hamarabb emelkedik a kijelölt összegre: az, hogy az alapító számadása, csak a 3 ezer vmfrt alapítke után volt téve, mely most alig lenne több 20 ezer o. é. frtnál; hanem ezen alapítokét pótvégrendeletében, a halála után eladni rendelt, s anyja halála után a tőkéhez csatolandó vagyona árával nagyra emelte, mint fennebb láttuk.

A 21. § szerint, miután a tőke egy millió forintba emelkedik: fele jut a. ref. főconsistorium kezelése alá, mely egyenlőleg osztozik a jövedelomből a marosvásárhelyi ref. főtanodával; — másfele a kir. főkörmány felügyelete alá kerül, mely a jövedelem felét átadja e szabad kir. városnak, s ez az ő része $\frac{1}{10}$ -ét a helyi ref. egyháznak, egy ötödét pedig a m.-vásárhelyi cath. seminárium gyarapítására.

Ha az egyházi főtanács szükségesnek látná, a felügyelete alatti felérést, különválaszthatja s kezelteheti, de ez esetben is, mindkét tőkének, M.-Vásárhelyt kell maradni, a kikölcsönzés által eszközözendő pénzforgalommal a város és vidék népségén akarván segíteni.

Az 59-ik §-ban az alapító maga rendeli el, hogy kikből kívánja ezen alapítványt igazgató bizottmány tagjait kineveztetni.

E szerint: a fels. kir. főkörmányszék nevez 1 biztost, a ref. egyházi főtanács 2 biztost, a helyi ref. főtanoda és paedagogarchája 2 biztost, a helyi r. cat. seminárium 1 biztost, a helyi városi tanács 2 biztost, kik gyűléseiket tartásák a ref. főtanoda egyik főgondnok praesidiuma alatt.

A pénztárnoksággal az alapító még életében Brandecker Simon gyógyszerész urat birta meg a 12-ik §-an úgy intézkedvén, hogy a félévénként előre fizetett kamatok csak év végén csatoltassanak a tőkéhez, az egy év folytáni használat pedig szolgáljon pénztárnoki fizetésül, sőt ebből pótolassanak szükségeseitben egyéb kiadások is; mikor pedig a tőke 100,000 vmfrtra emelkednék, vagy előbb is, az előjárók belátása szerint, adhat határozott fizetést.

De ezen intézkedést, minthogy a gyakorlatban szélszerűtlennek mutatkozott, mindjárt kezdetben megváltoztatta

a két főfelügyelő testület, s a pénztárnok díjául a befolyó kamatokból 10 százalékot rendelt.

A végrendelet utolsó cikkében láthatólag, mintegy óhajtatást fejezi ki alapító, kiket szeretne a bizottmány tagjaik.

A néhai alapító halála után az alapítványt rendezték és kezelték a végrendeleti végrehajtók.

Az 1830-ik év szept. 6-án 4255. sz. alatt a fels. kir. főkörmányszék massacurator és pénztárnoknak kinevezi sóváradi Levél Nagy Józsefet, kinek 1831. mart. 1-én a testamentomi executorok prof. Antal János és senator Virág Dániel — a szék tisztsége által kinevezett biztosok: Bakó Sámuel, Kakasi István és Nagy Gergely előtt átadják a pénztárt és a köteleveket:

a) az özvegy részére, tőke: 19,289 vmfrt 67 $\frac{1}{2}$ kr, restans kamat 2263 vmfrt 17 kr; b) metellumok ára 4 $\frac{1}{2}$ 13 $\frac{3}{4}$ lat = 406 vmfrt 17 kr. NB. 2 $\frac{1}{2}$ 13 $\frac{3}{8}$ lat ezstöt eladták latja 2 frt 58 kr = 229 frt 33 kr; az 1833. május 6-ki jegyzőkönyv szerint: c) a phylantropicum institutum basisat tevő capitalisok 8527 vmfrt 41 kr és restans kamatai.

Az 1832-ik év elején, a 9 személyből álló igazgató bizottság és az illető testületek által kineveztetvén első gyűlést megkezdte 1832. június 15-én, főgondnok és nemes Marosszék adminisztratora mlgos Zeyk Dániel ur elnökölte alatt, gr Toldalagi Ferencz és tab. reg. as. Keresztes Zsigmond egyházfőtanácsai biztosok, Antal János élethossziglani biztos; Molnár Sámuel és Péterfi Károly ref. főtanodai biztosok; Hajnal József, Erszényes Elek tanácsai biztosok; Lázár János a r. cath. gymnasium biztosa és Nagy L. József pénztárnok részvételével.

Az igazgató bizottmány ez időtől fogva fennáll, s az időnkint hiányzó tagokat az illető testületek egészítették ki.

Az első ülésben az 38-ik § értelmében jegyzőkönyv vitele határozatott, mely azóta állandólag folytatattik, minden ülésről.

Első gyűléseben abban állapodtak meg, hogy a jegyzőséget a bizottmányi tagok sorban vigyék, s a jegyzőséggel megbízott Lázár János bizottmányi tag, s egy szersmind e gyűlésben intézkedés tétellett a végrendelet kinyomtatására.

Az 1833-ik évi ülésben már változott az elnökség, mint azután igen gyakran, s gr. Toldalagi Zsigmond insp. főcurator elnökölt, és mint a gubernium részéről kinevezett biztos, jelenvolt az előbbieken kívül tab. reg. as. Sándor László.

Az 1835-ik évben a jegyzőkönyvet már tanácsos Erszényes József viszi, 1836-on kezdve pedig Keresztes Zsigmond.

1840. nov. 25-én fölterjesztetik, hogy a bizottmány tagjai közül nem mindenik vállalkozik a váltakozó jegyzőségre, akkori jegyző Keresztes Zstgmond pedig ismételt lemondott, mely okból a bizottmány kéri az egyházifőtanácsot és guberniumot, hogy egy állandó jegyzőt nevezzen ki rendes fizetés mellett, mire a mlgos egyházifőtanács a bizottmány véleményét is kikérve a fels. kir. körmányszékkel egyetértőleg 1842—112. számú leirata szerint: az intézet bizottsága mellé alkalmazandó jegyző fizetését évnegyedeankint kiadandó 100 pengő frtban állítja meg, s az időtől maig is ez a fizetés; s jegyzőnek kine-

TÁRCZA.

Széptani fölolvadás,

a jót. nöegyl. 1870. nov. 30-diki estélyén.

(Folytatás és vége.)

Összevonva már most mindazt, mit a szépérzetre vonatkozólag a fentebbiekben elősoroltánk szépnék, a lélektani tapasztalás útmutatása folytán, azt kell neveznünk, mi tetszésünknek teljesen önmaga által, minden érdek kirekesztésével képes megnyerni. — E meghatározás aztán ép ugy magába foglalja a chinai kisasszony, mint a medicei Venus orrát, ép ugy a ceyloni fekete, mint a cserkesz vakító fehérségű fogorát, Donizetti zenéjét ép ugy, mint a Wagnerét s Homér mellett Goethe vagy Petőfi műveit. Hogyan? tehát mi is szépnék nevezzük a miveletlen népek amaz izetlenségeit sőt határozottan rút jelenségeit? Mi — nem, csak engedjük meg a fejlettség amaz alantibb fokán álló népeknek, hogy fejletlenségükhöz mérve tallálhassanak ők is valamit szépnék, mely kezdetlegességektől — rájuk nézve — ép oly kevésbé lehet a szép nevezetet megtagadni, mint nem a bálványimádástól, hogy az is vallás, csak hogy fejletlenebb, a tökélyességtől még távolabb álló, mint a keresztyén. S legyünk meggyőződve arról is, hogy valamint vallási, épen ugy aesthetikai fogalmaink is, melyeket most oly tökélyeseknek hiszünk, az emberiség előtt álló évezredek és évmilliók alatt tetemes változásokon, fejlődésen fognak áthaladni.

De engedjük meg t. hallgatóim, hogy itt, e helyre jutva, egy rövidke kitérés tegyek egyik igen tisztelt és szeretett ügyfelem álláspontja felé.

A materialisták, ugy félvén mindentől, mi eszüket túlhaladja, mint ördög a tömjéntől, sehogy sem akarják elfogadni azon állítást, hogy az ember lényegi természeténél fogva birna azon sajátssággal, hogy a szép iránt érzeléke legyen s így az aesthetikai fogalmakat nem ismerik el szükségképi fejleményekül az emberben, hanem a szokás a nevelés kizárólagos származékainak tartják azokat. Fölhozzák azért azon tényt, hogy a különböző fejlettségű embereknek mind más meg más fogalmaik vannak a szépről s azt hiszik e ténnyel bebizonyították állításukat. Mi készakarva oly példákat hoztunk föl fölolvadásunk kezdetén annak kimutatására, hogy a szép fogalma a kultúpasztalat útján meg nem alkotható, melyeket a materialisták fentebbi érvelésüknél használnak, — de ugy hisszük a lélektan útján elég világosan kimutatók, hoéy

azon tényeknél, — mint a materialisták teszik — meg nem állapoda, hanem a józan okoskodás mentén orrunknál tovább nézve, ama fejletlen népek is birnak szép-fogalmakkal, csak hogy ép fejletlenségükhöz mért fejletlen fogalmakkal, a mint hogy ép az volna a csodás, természet-fölötti, ha miveletlenségükben oly mivelt szépérzékük lenne, mint a mivelt európainak. De, hogy egyáltalán szép-érzékkel a legmiveletlenebb népek is birnak arra elég bizonyosság a materialisták általunk is idézett példái. De így van az, — hogy ama tisztelt ügyfelem szavaival szóljak — mikor az ember egy régi kész kabátot akar más testére alkalmazni. Itt bevesz, ott tódít: de a kabát ránczain csak meglátszik, hogy másra volt az eredetileg szabva. A materialismus is szeretné a tények-kabátját az igazság szüz testére alkalmazni, bevesz itten, tódít ottan: de biz a kabát csak nem akar sehogy az ép-formájú igazságra találni. De ki tudná a legutolsó foltozó-szabóval is elhítni, hogy nem több a híres Kostyálnál.

A szépség legkezdetlegesebb és általánosabb formái már a természetben nyilatkoznak. A természet nagyszerű vagy kedves, elragadó vagy tetszetős jelenségei már önmagukban szépérzettel keltenek az emberi kebelben. A tenger végtelen zajongása, vagy a firmamentom megingathatlan kiterjesztett erősege; egy vadregényes táj, vagy vizesés; a rét ragyogó zöldje vagy himzett virág-szőnyege: az állati vagy emberi test aránylagos formái: mind önmaguktól, minden mesterséges járulék nélkül hatnak szépérzétünkre. A mivelt szépfogalmak szerint azonban teljes élvezet csak ott állhatván elő, hol a természet magántos szépsége az emberi viszonylatok által nyer értelmet: már a fejletlen s még inkább a fejlett ember a mesterségesen előállított szép, iránt bir nagyobb hajlammal, s e hajlam adott létett a szép mesterséges úton való, előállításának: a művészetnek. Művészetnek nevezhetjük tehát mindazon emberi működést, mely által a szép öngáért s önmaga által nyer kifejezést; őlt alakot. A művészet által így formába öntött szép egy teljes egésze aztán méltán hordja a mű, s még kifejezőbben, a mű-remek nevezetét. E névre azonban — önként érhetőleg — csak azon szép-darabok méltók, melyek a mostanáig fölfigott legtszább szépfogalomnak lehető teljes és egészet alkotó minden mellékes járulék-tól ment kifejezéseit adják.

Igy nevezünk aztán s méltán mű-remeknek a me-rev materia legyőzött nehézkedésének formába öntését Diána templomában, vagy a kölni domban: így az élő-természetnek szintelen, de dombor utánzását Phidiás vagy Thorvaldsen és Benvenuto Cellini szobraiban és metszvényeiben; így a szép alakoknak színárnyalás által meg-

eszményített kifejezést adó festményeket egy Rafael vagy Rembrandt, egy Van Dyk vagy Kaulbach ecsete után; így a szépségmének hangarányok által megtestesített formáit Beethoven, Bach, Gluck, Mozart vagy Wagner zenedarabjaiban s így végreaz eszmék és érzelmek legáltalánosb körű kifejezését a költészetben, Homer vagy Shakespeare, Firduzi vagy Gothe, Arany vagy Petőfi költeményeiben

E majdnem trivialis példákban már, mint t. hallgatóim bizonyára észrevették, a művészet neveinek egészen rendszerét előszámlálám, természetes egymásutánban legalól vagy, ha úgy tetszik: legelől helyezvén az építészetet, melyet rendben követnek a szobrászat és metsző-művészet, melyek a festészettel együtt a plastikai vagy képző-művészeteket alkotják, míg a rájuk következő zene vagy dal-költészet és a kiválólag költészetnek nevezett szavak általi kifejezése a szép érzelmeknek és eszméknek együttesen a szoló-művészetek neve alatt említetnek. Az itt határozottan elkülönített művészeti ágak azonban az életben sokszorosan egybefonódnak, így a plasticai szép az élő emberi test által föltüntetve a táncz-művészetet; a zenei szép az emberi hang által előadva az énekművészetet, a zenei és költészeti szép egymással párosítva a szavalat művészetét; a szavalat művésze a plastikai széppel egyesítve és a költészeti szépet előadva a színművészetet s végre a zene, dal, plasticai és szavalat combinatiója az operai művészetet teremti meg.

S így nagyjában egy általános, áttekintő pillantást nyertünk volna a szép birodalma felől. Fogalmat alkotunk magunknak a szépről s azon mesterséges módokról, melyekkel az emberi művészet a szép eszméjét, annak természetéből folyólag, a legkülönbözőbb alakzatokban megtestesíti s így lételt ad a képző- és szoló-művészeteknek s azok alfajainak. Kissé száraz elmélkedés vala ugyan, melyen t. hallgatóimat végig kényszerítém, de hiszem, hogy azon sokszoros és való-tiszta élvezet, melyet a művészetek különböző ágai az emberi kebelnek képesek szerezni megérdemelte az értelem e kis fáradságát, melylyel értő áttekintést nyertünk a szép rendszere felől.

Hajlamom üz, hogy ez általános áttekintést felhasználva a művészetek azon ágazatának, melyet kiválólag költészetnek nevezünk, részletes megismerésére vezessem t. hallgatóimat, az idő azonban int, s így e szándokom kivételét t. hallgatóim engedelmevel, mához esztendőre halasztom. A szépek a széppel, hiszem, akkor is örömet foglalkoznak.

Szász Béla.

vezetett Keresztes Zsigmond bizottmányi tag, ki az intézet leveleit is rendezte 1853-ig, folytatta a jegyzőséget 1854. febr. 17-ig, midőn elbetegesedvén, helyettes jegyzőnek nevezetett néhai Dózsa Elek, a jegyzői fizetést egyházi főtanácsai engedély folytán Keresztes huzván 1858. máj. 21-ig történt haláláig, azután levén fizetéses rendes jegyzővé Dózsa Elek 1868-ig, kinek az intézet ügyei rendezése körül igen sok érdemei vannak, 1865. máj. 14. kezdve, midőn Dózsa Elek országgyűlési képviselővé választott, 1868-ig helyettesítve lett a jelenlegi jegyző által.

Az 1834-ik év jul. 4-iki jegyzőkönyv szerint már némi veszteség fenyegeti az intézet tőkéjét, a mennyiben a gr. Bethlen Lajostól exequált szentiványi jószágban, nem akar a haszonbérő Fark János a kamattal meg egyező haszonbért fizetni, hanem e bajból, bár hosszabb perlekedéssel, nagyobb baj nélkül menekült az intézett, de annál több baj és veszteség háromlott az alaptőke ellen keletkezett perből.

Az 1836. febr. 8-iki pénztárnok kijelentéséből láthatólag a néhai gr. Kemény Miklós tömege ellen 9680 mfrt 74 kr tőke, és 3056 mfrt 37 kr restans kamat fölvételére már 120 vmfrtot költött, s a brachium kirendelését kérte.

1837. febr. 17-iki jelentés szerint a pénztárnok az intézet részére a gr. Kemény Miklós hagyatékából exequatalt Dobokamegyében, O-Solymoson több fekvőségeket 14,888 frt 71 krban. És már itt kezdődik, ezen alaptőke ellen indított, s jelenleg is Stersch Dávid és részei nevén folyó kényes természetű per, mely érthetetlen okok — körülmények és befolyások között még mai napig is 4021 frt 70 kr tőke és 2953 frt 1 $\frac{2}{10}$ ké hátralék kamat, együtt 7874 frt 71 $\frac{2}{10}$ kr jelentékeny veszteséggel fenyegeti az intézetet.

Ez ügy folyama megérdemli, hogy bár röviden is ismertessem.

Csepri Ignácznak volt gr. Kemény Miklós ellen 11,200 frt követelése, melyért a sárdi uradalomra végrehajtást vezetett, a mi azonban megakadályoztatott. — 1837-ben kelt udvari leirat által megadatott ugyan a dullói erő, de már akkor a saját uradalom s a hozzá tartozó O-Solymos is executio útján többek birtokába jutott.

Csepri halála után neje Krausz József — később Márkus Sándorné 1841 elején mindazokat, kik a saját uradalmat exequálták megintette executióra, de a július 4-iki tudósítás szerint a pénztárnok a dullói erőnek elment állott, augusztus 3-án a gubernium utasítja a dobokamegyei tisztséget, közzvédelem adására.

1845-ben 6544. sz. alatt, a kir. kormány nem adja meg a katonai dulló erőt, hanem utasítja Csepinét, hogy állítólagos elsőbbségi jogát rendes törvény útján keresse, vagy más jószágra vigyen executiot, s ezen döntvényt 1846-ban 406. sz. alatt a fels. udvar is megerősítette. Sőt Krauszné az 1858—3977 sz. alatti legfőbb törvényszéki döntvényvel, újból megkísérlett felségi kérvényére, határozottan elutasító rendeletet kapott, „hogy miután a n.-sajói uradalom törvényes uton mások jogos birtokába jutott, a rövid végrehajtás többé meg nem engedhető, csak a rendes törvény útján érvényesítheti követelését.

1856-ban feljuttítja e pert Stersch Dávid, mint a követelés állítólagos megvevője, s mellőzve a rendes törvény útját, a saját uradalom megbecsüléséért, s a 2-ik foku végrehajtásért folyamodott, s ámbár az első s második foku bíróság követelését többször visszautasította, — még is megtörtént, hogy 1839-ben a Nádasdi igazságügyminisztersége alatt, a legfelsőbb és semmisítő-törvényszék, az 1855-beli végzéssel ellenkezőleg — a végrehajtás tovább folytatását Stersch Dávid részére megengedte.

Az 1859-ik évi okt. 11. jegyzék szerint, a solymosi urberekért utalványoztatott 6340 p. frt tőke, és 1563 rt 30 kr hátralék kamat, melyből 1860 okt. 22. a pénztárba békült 1550 forint, a többi a dobokamegyei törvényszék-nél volt letiltva, de 1866 máj. 22. a legfőbb törvényszék megengedte, a vagyon és biztosíték nélküli ellenfél részére a 6250 frt urbéri papirok kiadását, és a nagysajói uradalom újból árvezetése is foganatosított. A bizottmány ez elleni folyamodásának helyet nem adván. Ennek következtében a bizottmány a mlts egyházi főtanácsal egyetértőleg, a fölséghez nyújtott bé egy folyamodást, de a melyre 1868 febr. 8. tagadó válasz jött: a legfőbb bírósági döntvények ellen nem lévén további jog orvoslathoz helye, — csak az 50 forint konoksági büntetés engedtetett el.

A második árvezetés alkalmával, kénytelen volt a bizottmány azon földeket, melyeket birtokba vételik után 306 forint 14 kron eladott volt, — most újból megvenni 140 frt 1 kr, hogy az előbbi vevők birtokába maradhasson. Evvel új veszteség háromlott az intézetre a 100 forint fölül m.nó perköltségen kívül.

— A háboru tartama. Az újév nem hozta meg a békét, s ma tán messzebb kilátásban van az, mint volt hónapok előtt. A háboru furiái tovább dühöngnek; a békére vágyó népek várnak, s a haszontalan várakozásban kifáradnak. Franciaország ezer sebből vérzik; de azért szétromcsolt tagjaival tovább folytatja az élethalálharcot, mert meg kell mentenie nemzeti létét, büszkeségét, multját és jövőjét. Németország diadalköntöse alatt mindig mélyebbek s vérzőbbek lesznek a sebek, melyeket pyrrhusi győzelmei okoznak neki; legdusabb életerei vérvesszétten alig lüktetnek, de azért tovább folytatja a harezot, úgy kívánja jövődéli biztonsága, s ugy kíváncsi, hogy vele nagyvárúgy diplomatái, egy fölkapott uralkodóház s diesszomjas hadvezérei. Eközben a nép otthon imádkozik a békeért, siratja halottjait s a halál újabb gazdag aratásokat tesz.

Sőt most már nemcsak a nép, de a csatatéri levelezők is békeért imádkoznak, mely véget vessen ama, a történetben példátlan mészárlásoknak s pusztításoknak, melyek két nagy nemzet férfitagait megötölik, anyagi és szellemi javait tönkre juttatják.

Wickede, a „Kölner Ztg“ harezteri levelezője szo-

moru képét állítja össze azon iszonyu pusztulásnak, mely mindkét nemzetet nyomorba döntötte, s még beláthatatlan hosszú ideig mindkét nemzettől új és új áldozatot fog követelni. Ezen kép azonban korántsem közelíti meg a valóságot, melyet van oka a német levelezőknek föl nem tártai nemzetők, előtt. s mely csak a háboru befejezte után lesz valódi alakjában látható, s egész súlyában érezhető.

„Mióta csapataink átlépték a francia határokat, — írja Wickede — a francziák legalább 500,000 embert halottakban és foglyokban, s azt hiszem, ezen szám inkább kevés, mint sok. S mégis Párisban, Chanzy tábornok alatt, keleten, északon és délen több mint 450,000 ember áll fegyverben. — Ha ezen háboru egyszer véget ér, a statisztikai adatok be fogják bizonyítani, miszerint legalább egy millió francia viselt ellenünk fegyvert.

Ennek majd fele elesett, csonka, béna lett, vagy az iszonyu fáradalmak miatt örökösen ágyhoz van szegezve. I. Napoleon sem vitt számos hadjáratai alkalmával több francia ifjut vágóhídra. S most még ide kell gondolni azon szerencsétleneket, kik Franciaországban nyomor, szűkség, aggodalom, bánat, és a szörnyű ragályok következtében elpusztultak; pedig ezek számát is legalább száz ezrekre lehet tenni. Franciaország, nem is szólva pénzvesztéseiről, még embervesztéseit sem lesz képes helyreírni a legközelebbi tizedek alatt.

Hogy ezen iszonyu háboru a mi részünkről is roppant áldozatokat, főleg emberélet-áldozatokat követel, magától értetődik. Ha mi kevés foglyot veszítettünk is, a halottak és sebesültek listái, fájdalom, annál bővebbek; sőt vannak hadtestek, melyek véletlenül többször kerültek a többieknek a gyilkoló ütközetekbe, ezek nemcsak meg-tizedeltettek, hanem megfelleztettek.

Egész Németországban alig van család, mely ezen gyászos esztendőben könyeket ne ontott volna férj, fiu, apa, testvér és közel rokon fölött. S mennyi fél és egész rokant fog lenni később nálunk is; hány ezren és ezren lesznek, kik ifju erőben indultak harcolni a hazáért s később szétrombolt egészséggel, kórágyon fogják tengetni életüket!

Ezen óriási, hosszú, kölcsönös kiméletlenséggel és elkeseredéssel viselt háboru többé már nem kabinet-, hanem nemzeti háboru; — eziránt nem lehet kétség. Háboru ez a német népfaj és a latin népfajok főképvisele, a francia nemzet közt, Közép-Európa fölötti szupremáciáért. — A francziák már 200 év óta megszokták ezen szupremácia birtokát, s nemzeti húságuk iszonyodik ezen előny feladásától; innét származik elkeseredésük s nyakas küzdelmök egész az utolsó ember-és pénzzerőkimerülésig. . . . Így lépünk, fájdalom, az újévbe, harez, háboru, vér, pusztulás s nyomorra való kilátással és az aranyos békére való szép kilátásunk, mely után Európa népei oly sürgetve foháskodnak, legalább a jelen pillanatban, ismét homályos távolságban áll — e fölött nem szabad csatlakoznunk.“

— A Függő államadósság ellenőrzésére kiküldött országos bizottság Bécsben, 1871. évi jan. 3-ik napján tartott ülésében az államjegyek forgalmi összegét 1870. évi decz. végén következőnek találta.

A bizottság saját feljegyzései alapján a tulajdonképeni államjegyek összege:

1 ftookban 90,571,083 ft
5 ftookban 122,091,590 „
50 ftookban 137,454,650 „ 350,117,323 ft — kr

Hivatalos közlés folytán az államjegyekül nyilvánított bankjegyek összege:

1 ftookban 1,532,471 ft
5 ftookban 463,725 „ 1,996.196 ft — „

Összesen . . . 352,113.519 ft — kr.

A közös pénzügyminiszter hivatalos közlése szerint a sóbányakra bekeblezett és forgalomban levő zálogjegyek összege. . . 59,886,432 ft 50 kr,

A delegatiókról.

Az osztrák delegatió üléseit f. h. 10-én fogja megkezdeni. Napirendjének első tárgya a hadsereg szükséglete feletti jelentés lesz. E jelentés, melynek szerzője dr. Banhans, nyomtatásba is megjelent, de miután a tételek a bizottság tárgyalásaiból már ismeretesek és indokulásuk ujat nem tartalmaz, fölsőleges lenne arra bővebben kiterjeszkednünk.

A hadsereg rendes szükséglete 1871-ik évre a közös hadügyi kormány előirányzata szerint 82,080,975 forintot tesz, a bizottság levonásai után 75,954,368 forintot. 1869-ben 69,777,672 firtot 1870-ben 71,845,857 firtot tett. A rendkívüli szükséglet 1869-ben 4,729,681 frt. 1870-ben 3,810, 500 firtot tett, míg 1871-re 6,800,724frt. előirányoztatott. De ezenkívül, mint tudva van, még extraordinariummal találkozunk, mely 60,403,833 forintot tesz.

A bizottság jelentése szerint az 1871-ik évre Ausztriában több mint 40 millió deficit lenne fedezendő, föltéve, hogy következnek mindazon kedvező jelenségek, melyeket az osztrák pénzügyminiszter kilátásba helyeztet.

A bizottság indítványai közül legnevezetesebb egy rendes béke-budget összeállítását kívánó határozati javaslat. E határozati javaslat következőleg hangzik:

„A t. delegatió azon óhaját jelentés ki, hogy a delegatió üléseinek befejezése után egy bizottság hivassék egybe a közös hadügyminiszter által, és e bizottságba a mindkét delegatió részéről történt kijelölés nyomán 6—6 delegatus hivassék meg; e bizottság célja: a szárazföldi hadsereg részére összeállítandó normalis béke-budget iránt tárgyalásokba becsátkozni, a budget egyes tételeit meg-bírálni és a tanácskozmányok eredményét a legközelebbi delegatiók elé terjesztetni.“

A bizottság többi indítványai közül figyelemre méltók még a következők: az ezredek, továbbá a hasonrangu orvosok és auditorok fizetés-felemlésének visszautasítása, a katonai pénztár-ügyleteknek Magyarországban is a polgári pénztárakra való biztatása, a katonai bíraskodásnak az alaptörvények értelmében való keresztülvitele, az egészségügyi személynétek, a mennyire lehetséges, 3nállósítása, a katonai ellátási ügy végleges szabályozása, a számfel-tieknek már az 1871-ik évben a hadsereg szervezett létszámába való áttétele. végre a helyettesítési alaphoz a közös hadügyminiszter kezelése alá való helyezése.

KÜLFÖLD.

A francia csatatéren a válság napjai bekövetkezni látszanak; ezt, és nem egyebet lehet az onnan érkezett legutóbbi hírek tömkelegéből kikombálni. Egyfelől a párisi ostromzároltak helyzete perczenként lázasztóbbá kell, hogy váljék, másfelől a hódító német hadsereget roppant áldozatai és veszteségei, egy végső megerőltetésre kell hogy kényszerítsék úgy Páris előtt, mint a többi harcvezonalokon is. Lehetetlen e perczen mégcsak sejteni is a catastrofik végeredményét, mert a körülmények és hírek higgadt összevételéből egyik félnek sem lehet előnyt adni a helyzetben. Közöljük a következő nevezetesebb táviratot az utóbbi napokról:

Brüsszel, jan. 4. A „Nord“ egy léghajói levelet közöl Párisból decz. 30-ról. E szerint a lapok, többek közt a „Patrie“ és „Temps“ kezdik Trochut megtámadni; kirohanást kívánnak minden áron. Más lapok meg már Vinoyt jelölik ki Trochu utódául. A párisi védőknek rendithetlen bizalma csökkenni látszik. A rente ha nyatló.

Berlin, jan. 5. (Hivatalos.) Egy kémszemléscsata alkalmával, mely e hó 3-kán Croixnál, Delletől délre történt, 200 visszavert francia a schveiczi határon tul lefegyvereztetett. Belfort várának zárolása folytatattik.

Bordeaux, jan. 5. Arrasból jelentik e hó 4-ről: Az északi hadsereg e hó 2-án a Courcelles-, Ervillers- és Mory-vonalon összetalálkozott a németekkel, Öldöklő csata fejlődött ki, mely reggeltől az est beálltaig tartott. Az eredmény a francia hadak jobb szárnyán egészen ki-elégítő volt, — míg a balszárnyn és a centrumban el-döntetlen maradt az eredmény.

Tegnap ismét felvétellett a harez, s nagy elkeseredéssel folyt egész nap. A németek tökéletesen megverettek, Bepaumeig visszazettek; több falu szuronynyal foglaltatott el. A németek veresége tetemes.

Amiens, jan. 4. A mai nap reggelén Benthaim tábornok — az első hadtestből — megrohaná a szétvert ellenséges csapatokat a Szajna balpartján; 3 zászlót, 2 ágyut és 4—500 foglyot kerített kézre; — és Bourga-chardon tul üldözé az ellent.

Versailles, jan. 5. Ma reggeli 9 óra óta kezdődött meg a párisi déli homlokzat lövetése, — derült, szélesendes napon, 9 fok a hideg, hó nélkül.

Bécs, jan. 5. A mai „Tagespresse“ Besanconból egy táviratot közöl, mely jelenti: A poroszok abbanhagyták Langres ostromzárolását és sietősen Vesoulba mennek. Megtörténhetik azonban, hogy egy ügyes francia manőverrel el fognak rekesztetni céljuktól.

A porosz királyra — egy brüsseli hír szerint — egy bajor katona rálőtt, de nem talált. A király a tettest rögtön elcsipette és azonnal föbelövette volna. Az egész hír kissé meszeszerűen van tartva, s ezt csak rezerválva adjuk.

London, jan. 5. A „Times“ jelenti: Favre kinyilatkoztatá Wahsburne tábornoknak, hogy semmit sem tud a konferenciáról; ennél fogva Párist nem is hagyandja el.

A párisi erődök bombázása északról, keletről délről foly. A poroszok naponta 4000 gránátot dobnak a vár-erődökre, de a szenvedt károkat a francziák éjjel helyre-állítják. Faidherbe 3-diki győzelme, a poroszok ellen-kező tudósításai daczára, igaznak bizonyul. Rocroy vára capitulált. Garibáldi állítólag hátrál.

München, jan. 5. A képviselők kamarája — az összes szavazatokkal 4 ellenében — megszavazta a háboru folytatására márcz. végéig szükséges 41 milliónyi hadikölcsönt.

Oroszországban — legújabb hírek szerint — a császári trónörökös és nejeének személyes protectiója alatt folynak az Európára szóló panslavisticus törekvések. Roppant áldozatokról van hír, melyet a gazdag főurak hoznak ily célokra; a külföldi egitációra állandó, sőt női bizottmányok szerveztettek, stb. Moszkovában a szerb nemzetnek egy templom palotával s egy darab földdel engedték át. Ide nagy számú szerb calndjer fog költözni s ez uton a panslavismus tüzhelye Magyarországon és Szerbiában közvetlen közegekkel fog rendelkezni.

Régi krampuszok ezek már, s nem igen fél tőlük senki, ismervén a világ ez éremnek másik oldalát is. Tudni nem árt.

VEGYES.

* **Közygűlés.** A marosvásárhelyi társalgó egyletnek folyó évi januarius 15-én délután 4 órakor az egylethelyiségében közgyűlése leendő, melyre az egyleti tagok minél számosabban megjelenni fölkérletnek. M.-Vásárhelytől 1871. január 6-án.

* **Meghívás.** A M.-Vásárhelyi polgári Dalegylet, folyó hó január 21-én az „Apolló” teremben polgári tánczestélyt rendez; mely tánczestélyre a t. cz. közönséget tisztetettel meghívja az igazgatóság. Beléptijegyek kaphatók 1 frtjával Dájbukát (testvéreknél); és B. Demeter Lajos ur kereskedésében, erkély számozthelyek 60 krjával. 1871. január 9. Lőcsei Imre jegyző.

— **Meghívás.** A m.-vásárhelyi dalárdának folyó hó 8-ára hirdetett közgyűlése kellő számú tagok meg nem jelenése miatt meg nem tartathatván ezenél idei jan. 15-én, vasárnap, délelőtt 11 órára a város ház nagytermében még egy közgyűlés hirdettetik, melyen a megjelent tagok számukra való tekintet nélkül határozat képesek. M.-Vásárhelytől, 1871. jan. 8-án, Lázár Ádám elnök.

— **Háromkirályok** napján egy kedélyes társasbéd végén Balázs Antal r. k. gymn. igazgató megható pohárköszöntéssel emlékezik meg a harcizszonyai által sújtott nemes francia nemzetről, s egyszersmint felhívta a jelenvoltakat a rokonszenz kegyeletfilléreivel járulni amaz inségek némi enyhítéséhez, maga nyitván meg egy aláírási ívet 1 drb cs. k. arannyal. A lelkes felszólítás minden kebelben visszhangra talált, s néhány perc alatt begyűlt az alábbiaktól következő összeg u. m. Balázs Antal 1 drb cs. aranyat, Szentmiklósi Károly 1 frt, Száva Farkas 2 frt, Voczelka Ede 1 frt, Lokodi János 1 frt, Csiki János 3 frt, egy valaki 2 frt, Berzenczey László 5 frt, egy valaki 1 frt, Lázár Ádám 5 frt, Csiki Márton 5 frt, Paal Gyula 50 kr, Gál Domokos 50 kr, Gáspár Antal 1 frt, Ajtai Mihály 1 frt, Biró Ferencz 1 frt, Gencsy József 1 frt, Füstös Károly 50 kr, R. K. 50 kr, valaki 1 frt, V. K. 2 frt, Hints ifjbb Dani 50 kr. Összesen 35 frt 50 kr. és 1 drb cs. arany, mely összeg azonnal el is küldetett a pesti francia Consuluak. Felkérteünk ez emberbaráti tény közlésére, s legnagyobb örömmel teszünk eleget ennek, óhajtván, hogy minél többször lenne alkalmunk ily közlésekre.

— **A helybéli egyenlőségi kör** közgyűlése e hó 8-án délután folyt le meglehetősen élénk részvét mellett. A kör elnöke Lázár Ádám országgyűlési képviselő ur szokott szónoki jártassággal szép megnyitó beszédet tartott. — A kör életrealósága kétségtelenné vált az új megalakulás eredménye által is, mely szerint a körnek eddigi tagjai majd mind kötelezték magukat újabb három évre tagokul. Hangsúlyozva volt még az elnöki beszédben, hogy a kör mint ilyen, semmiféle politikai pártállást sem foglaland el életműködésében, a mi az egész közgyűlés nagy helyeslésével találkozott, annyival is inkább, mert ez a dolog nem egészen így állott a lefolyt időszakban. . . . Ezután Borosnyai Pál ur, mint eddigi igazgató statisztikai jelentést tett a kör vagyoni s egyéb állományáról, mely igen megnyugtató eredményeket mutatott fel. Így befejezve tisztét, elnök az eddigi igazgatóság nevében lemondott, s a gyűlés tovább kir. ügyész Dr. Székely József ur közfelkiáltással hivatott elnöklése alatt a kiküldött bizottmányok jelen-

téseit vette bé a számadások és választmányi jegyzőkönyvek megvizsgálásáról s az új tisztikar választásáról. A számadásokat s jegyzőkönyveket a közgyűlés jóváhagyta, s új tisztviselőket választottak.

Végül elhatározatott, hogy a kör a jövő farsaugon két tánczvigalmat fog rendezni. Ezzel bezárjuk rövid tudósításunkat, a legjobb sikert óhajtván ezen társaskörnek a polgári művelődés és erkölcsnemesítés termékeny mezéjén.

— **A tél.** négy nap óta keményecske hideggel tartja magát nálunk; az időjárás általán egészséges, de mégis könnyen lehet oly betegségek előidézője, melyek a chirurgia kórlajstromába esnek. Az utcákon ugyanis nagy a sikság, s minthogy nálunk a járdák (illetőleg a házak előtti rossz kövezet) behintése hamuval vagy fűrészpórral, nincsen divatban, — az emberek csak a jó szerencsének köszönik ha el nem esnek s csonttörést nem szenvednek.

△ **Színház.** Január 6-án „Az egégerfogó” népszinmű dalokkal. Közönség nem volt nagy, habár az üres padok nem tátongtak oly rémletesen, mint néhány eddigi előadáson. Szabót és Rubert már láttuk e darabban, s látnók nem kétszer, de akár hányszor, mindig csupán dicsérettel emlékezhethetünk róla. Az egész előadás élvezhetően foly le, leszámítva a leszámítandókat: a dalokat. Gyergyoinak is volt egy két sikerült jelenete, hanem hangja nem énekre termett. A nők közül Gy. Amáliát említem, ki az ily szerepekre — s talán másokra is — még épen nem bír elég hajlammal; az igyekezet nem hiányzik, hanem ez még nem elég.

Január 7-én. „Az akasztott ember.” 5 felvonásos francia dráma, jól megtöltve rémületes és kedélyes dolgokkal. Szabó A., kinek ez este jutalomjátéka volt, bizonyosan nagyobb közönséget érdemelt volna, mint minő valósággal jelenvolt; a babér kiválván őt illeti ez előadásban, a többi szereplők többnyire igen gyengén játszottak. Bácsné is dicséretet érdemel játékáért. — Vasárnap, 8-án „A vén bakkancsos és fia a huszár.” Egyike volt a legsikerültebb előadásoknak. Szabó és Ruber igen jó alakok voltak s a komikum határai közt eléggé megnevetették a közönséget, míg egy-két más szereplő izléstelen tulzásával nem a jóízű nevetést, hanem inkább bosszankodást csalá ki belőlünk. Id. Bács néhol sikerrel játszott, ifj. Bács is egy két sikerült jelenetéért dicséretet érdemel. Bácsné türethetőleg játszott s ezzel befejeztük a dicséretet.

Szombaton, január 14-én. Györffy Antal né avára adatik „Finlandi János.” Drama 5 felv. Irta: Kosuth Lajos.

— **A szászsebesi választókerület** Baloga Jakabot és Thalmán Gusztávot választá meg képviselőül a egyetemre. A többségben levő román választók ez engedménye a szászoknak: elismerést érdemel.

— **A vallás- és közoktatási miniszter** a naszódigör. kath. 8 osztályu főgymnasiumot ideiglenesen nyilvánossági joggal felruházta és evvel együtt felhatalmazta, hogy az 1870—71 tanév kezdetétől alkatmazzkódva az e részben fenálló szabályokhoz — érettségi vizsgákat tart. hasson és ezek fölől államérvényes bizonyítványokat kiállithasson.

— **Hamis husz krajezárosok** forognak Kolozsvárt, melyek oly tökéletesen vannak utánozva, hogy a valóditól csak pengéséről lehet megkülönböztetni, jó lesz vigyázni nálunk is, ne hogy itt keressenek azon érmeke piacztot.

— **A „Központi vasuti és közlekedési Közlöny”** első száma január 4-én adatott ki. A hetenként egyszer megjelenő, hézagpótló lap Tettau Lázár szerkesztése mellett jelenik meg Pesten, s rovataiban az összes közlekedésre kiterjed.

— **A „Nemere”** első száma megjelent. Élénk beosztásból következtetve hiv képét fogja adni Brassóvidékének és Háromszéknek, melyeket első sorban képvisel. Hosszu életet kívánunk e magyar lapnak Brassóban.

— **A cukorfogyasztás** Európában az utóbbi évben mintegy 31 millió vámmázásra ment. Fbból fejenként esett: Angliában 35 font, Hollandban 14, Frankfurtban 14, Németországban 11, Svédországban 9, Schveicban 9, Németvámszövetségben 9 Dániában 8, Belgiumban 7, Portugáliában 6, Olasországban 5, Ausria-Magyarországban 4, Spanyolországban 4 és Oroszországban 2 vámfontot. Az éseakamerikai államszövetség 24 vámfontot fogyaszt fejenként.

— **Csuful megverték** egy fiatal embert mult vasárnap este színház után valami mesterlegények; a mint hailszik, arcát rémitőn összemarczongolták. A tettesek másnap már kézre kerültek, de tán mégis üdvösebb lenne a rendőrségnek elől mint hátul járni. Itt bizony este vigyázzon az ember magára, mert más ugyan nem vigyáz.

— **Borkereskedő társulat** is alakul most Kolozsvárt 1000 frtos részvényekre, mely főleg kivitei forgalomra törekszik. Szépen fejlődik mindenkép Kolozsvár, vejha mi sem maradnánk messze nyomából.

— **N.-Enyeden** önségélyző egylet alakult. A sokat szenvedett Phönixnek nagyon jól fog esni egy ilyen segélyforrás.

— **A vasárnap fog uralkodni** 1871 fölött. — pedig ünnepnapokban sem szenvedünk biányt. Ritka jelenség, hogy egy év vasárnapkal kezdődjék, s ugyanilyennel végződjék mint a mostani. Ennek folytán az idén 53 vasárnapunk lesz, noha az évnek 52 hete van.

— **A földművelés, ipar- és kereskedelmi miniszterium** távir dai szakosztálya figyelmeztetést tesz közza távítatózó közönséghez, melyben a sürgönyök elferdítének okául a feladott sürgönyöknek nem elég tiszta, olvasható írásban való benyújtását tünteti föl. A sürgönyök olvashatlanságát okozza, hogy a táviratok legtöbb esetben már a sürgöny elindításakor ferdítést szenvednek, ugyanazért a távsürgönyöz közönség figyelmeztetik, hogy sürgönyeit s kivált azokat, melyeknek nyelve a feladás állomás előtt idegen, igyekezzék olvashatólag, minden kétséget kizáró tisztsággal írni s a tulajdonnevek s a helyek neveinél, valamint az aláírásnál e körülményre még kiválóbb gondot fordítani.

Bécsi tőzsdei árkelet. (Január 9.)

5% metallique	57.40
5% nemz. államkölesön	66.40
1860. államkötvény	94.30
Bankrészvény	736.—
Hitelrészvény	247.50
London	123.85
Ezüst	121.35
Arany	6.84
Napoleon arany	9.94
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	77.15
„ „ „ temesi	76.35
„ „ „ erdélyi	74.50
„ „ „ horvát-slavon	63.—

Felelős szerkesztő:

HORVÁTH GÁSPÁR.

HIRDETMÉNYEK.

WITTICH JÓZSEF

M.-Vásárhelyi ugyszintén Sz.-Udvarhelyi.

könyvkereskedésében kapható.

Chatterton. A Tuillériák legujabb titkai. 2 kötet 1 frt 60 kr.

Disráely. Lothair. 2 köt. 5 frt.

Erdély. Az ókori irodalom története 1 frt 20 kr.

Felsmann. Nibelungok kötve 4 rézmetszettel 1 frt 40 kr.

Gaboriáu. Lecog ur Oreivalban 3 köt. 3 frt.

Kemény Zs. tanulmányai 2 köt. 4 frt 60 kr.

Kemény Zs. tanulmányai diszkiadásban 6 frt.

Jokai. Népvilág 1 frt 60 kr.

Kautz. Társulási intézmények a nemzetgazdaságban 1 frt 80 kr.

Lónyai. Nevezetesebb országgyűlési beszédei 3 frt.

Szemere. Szépirodalmi dolgozatok 2 frt.

Szeniczei A polgári törvénykezési ügyviteli szabályok 70 kr.

Szilágyi. Báthori Gábor fejedelem története 1 frt 80 kr.

Toldy, Magyar költők élete I. köt. 1 f. 80 kr.

Tompa Mihály összegyűjtött költeményei 4-, 5-, 6-ik köt. 3 frt 60 kr.

Vértesi. Világ folyása 2 köt. 2 frt.

(3)

1—3

A vásár alatt ajánlja alólirt a t. cz. közönségnek a legdúsabb választéku:

férfi, nő és gyermek

lábbeli raktárát

posztó, bársony- brünnel különféle bőrből, a legdivatosabb, legujabb és tartós kiállításban, jutányos ár mellett.

Cuggenberg Pál,

norinbergi, diszmű, porcelán, kalap és cipő raktára Kolozsvárt.

(2)

1—3